

Resan till Etiopien

Idé för en grupp med barn i åldern 6-12 år (Äventyrarna i SKATTEN). Följ med på en resa till Etiopien! Vi lever oss in med hjälp av saker, berättelser och smaker från Etiopien.

Från Salt går det bra att beställa en så kallad etnografikalåda, en låda med saker från Etiopien.

MATERIAL:

- Stolar till flygplanet
- Kläder till en flygvärdinna/stewart
- Ingredienser till te, kollo eller popcorn (se Recept)
- Stämpel till passen, vilken som helst går bra, Salt har en Etiopien-stämpel som går att låna
- Beställ en etnografikalåda med etiopiska saker från Salt, alternativt låna saker om ni känner någon från Etiopien eller som varit där. Ni kan också låna BIAL-dockan Haki (se Planeringsverktyget/Resurser/Missionsmapp)

Från Resurs-CD:n

- Biljetter och pass
- Recept på etiopiskt snacks kollo och te
- Lekar från Etiopien
- Amhariskt alfabet och Lär dig amarinja
- Bilder ur missionsmappen och guide till bilderna
- Affisch med Etiopiens karta och fakta
- Extra på Resurs-DVD: Film Ester och Samuel äter injera

Förberedelse:

Läs igenom utförandet av resan och fördela ansvarsområden i ledargruppen. Förbered ett större rum alternativt två rum där ni skapar ”etiopiska rum”. Ett utrymme ska också vara ett flygplan format av stolar uppställda tre-fyra i rad med en gång emellan. Ett eller två utrymme är ett etiopiskt hem, ett annat kan vara skola eller kyrka. Använd saker ur etnografikalådan, innehållsförteckning med förklaring finns i Planeringsverktygets Resursmapp för mission. Kläder och tyger kan användas i rollspelet. Plocka fram dator och projektor för att visa bilder och film från Etiopien. Kopiera biljetter och pass till alla barn. Poppa popcorn eller baka kollo att bjuda på i det etiopiska hemmet. Ni kan också koka kaffe för att sprida en kaffedoft i rummet eller förbereda kryddigt och sött te att bjuda på.

FLYGRESAN

Varje barn får ett ”pass” där de ska fylla i namn, ålder, hårfärg och sedan rita ett självporträtt. Barnen får också varsin flygbiljett som är ifylld med barnets namn, dagens datum, klockslag, destination och flygnummer.

På planet är det en ”flygvärdinna/stewart/kapten” som tar emot flygbiljetterna, kollar på passen och hälsar alla välkomna ombord (hälsning på amarinja - salamta). En ledare eller ett äldre barn kan klä ut sig till flygpersonal. Flygpersonalen berättar säkerhetsåtgärder som kan vara nödvändiga, till exempel var toaletter och nödutgångar finns, åtgärder vid en akut nödlandning och hur man sätter på sig sitt säkerhetsbälte.

Under flygningen kan ni visa bilder från Etiopien och berätta om landet. På flygplanet, eller när gruppen kommit fram till Etiopien kan ni visa denna musikvideo, delar eller hela: <http://www.youtube.com/watch?v=Cve6yEW1OFQ> (Yosef Kassa Tefechie nebere). I etnografikalådan finns en CD med kyrklig etiopisk musik.

Efter en stund är ni framme i Etiopien och barnen får gå till passkontrollen (en ledare) med sina pass, de får en stämpel i passet och är välkomna in i landet.

FRAMME I ETIOPIEN - TVÅ ROLLSPEL

Ni är nu framme och har kommit ut från flygplatsen i Addis Abeba, Bole Airport. Låtsas gärna att det är varmt och att solen lyser starkt. Det luktar en blandning av rök, kryddor, damm och koskit.

Samlas i det etiopiska hemmet ni utformat med hjälp av etiopiska saker, med en golvyta som barnen kan sitta på i en halvcirkel. Här finns flera möjligheter. En berättelse handlar om en familj som bor ute på landet i Etiopien, en annan om en familj som bor i huvudstaden. Ni kan ”träffa” båda, eller en av dem.

Innan ni påbörjar ”familjeberättelsen” kan det vara bra att fråga barnen några frågor - dels för att spä på känslan av att de är någon annanstans, men också så att de kan öva på att se Sverige ur ett annat perspektiv.

Var kommer ni ifrån?

Var sover ni?

Sover ni alla i säng?

Har ni lagt er hungriga någon gång?

Går ni i förskolan/skolan?

Känner ni någon i er ålder som inte gör det?

Var hämtar ni vatten när ni är törstiga?

Har ni alla vattenkran i huset?

Gensvaret från reseledaren bör inte bli ”i Etiopien går ingen i skolan, i Etiopien måste alla hämta vatten i brunnen”, utan snarare en påminnelse om att inte alla barn har det så bra i Etiopien. Många har tillgång till vatten och skola, men det finns också barn som inte har det.

För att gestalta berättelsen kan du som ledare plocka ut ett barn i taget som får symbolisera varje person i familjen. Om ni har kläder från det aktuella landet, så låt barnen sätta på sig dem.

FAMILJEN PÅ LANDET

Person:	Vad gör de en vanlig dag:
Pappa Berhano	plöjer åkern med en ox
Mamma Alemosh	hämtar vatten i kruka antingen på huvudet eller på ryggen, alternativt ved som lastas i kärvar på ryggen.
Sonen Tamene	vaktar familjens får/kor på slätten/går i skola
Dottern Gennet	tar hand om lille bror Yaso/hjälper mamma
Bäbisen Yaso (docka)	sitter på storasysters rygg
Farmor Ebbise	hjälper mamma i hushållet

Om ni har lite rekvisita till de olika personerna (finns i etnografikalådan) kan det underlätta för barnen; Pappan får en ox. Mamman får en kruka eller en vedhög. Sonen får en herdestav eller ett spjut och några djur. Dottern får en docka och ett tygskynke som hon kan fästa dockan på ryggen med. Farmor kanske får någon gryta att sätta på elden. Det gör inget om t.ex. djuren är leksaker och barnen har bra fantasi.

Gör en mänsklig hydda

En idé är att låta barnen bygga en rund eller fyrkantig hydda som tillhör familjen, med hjälp av sina egna kroppar. De ställer sig upp och den längsta är centrumstolpe som står i mitten. Övriga är pinnar som sätts ner i marken och sedan flätas ett rep mellan alla barn fram och tillbaka så att alla hålls på plats av repen. Sedan sträcker alla barn sina armar in och upp mot centrumstolpen, som tak (det behöver inte räcka ända fram). Det enda som fattas nu är lite lera på väggarna, men det räcker om man berättar om det. Givetvis måste det finnas en dörr någonstans och där går familjen in och sätter sig i huset.

Bjud på något att äta och dricka

Nu är det dags att bjuda på lite att äta. Har ni byggt hyddan av barnen får alla barn sätta sig ner, med repet runt omkring sig. När etiopier får besök i bjuds det alltid på något att äta eller dricka även om de är fattiga. Om ni har bilder på injera från Etiopien kan ni gärna visa dem (etnografikalådan). Dessutom brukar barnen uppskatta att få smaka på sött och kryddat te, gärna serverade i cinis (små öronlösa koppar som egentligen är till för kaffe, etnografikalådan) från Etiopien. Innan ni serverar måste ni tvätta händerna, enligt etiopisk sed. Mamman, dottern och kanske farmor kan hjälpa till genom att ta en tillbringare, tom skål och en handduk var. Alla får sedan tvätta sina händer under det att de tre barnen går runt i ringen och håller vatten i en fin stråle ner i skålen, spara på vattnet! När alla har tvättat sig bjuder samma personer runt te. Har ni inte cinis går det bra att använda glas. I Etiopien äts det gärna popcorn till kaffet eller det etiopiska godiset kollo, bjud barnen på det (Recept finns på BIALs hemsida).

FAMILJEN I STADEN

Person:	Vad gör de en vanlig dag:
Pappan Kassahun	jobbar som vakt
Mamman Tigist	stannar hemma med barnen, lagar mat och tvättar kläder för hand
Sonen Hailu	går i skolan
Dottern Eled	går i skolan, hjälper efteråt till att bära vatten och laga mat

Pappan kan få något uniformliknande att ta på sig, mamman ett tygstycke att skydda håret med - det blir ju så mycket rök från matlagningen. Sonen Hailu kan få alfabetet (kopieringsunderlag på Resurs-CD utskrivnen eller skriven för hand på ett större papper, första raden lyder HA HU HI HA HE HÖ HÅ) och dottern Eled kan testa bära vatten i en dunk på ryggen, som man knyter fast med en sjal.

Berätta om familjen och låt barnen gestalta

Familjen bor i ett litet hus i norra Addis Abeba, nära berget Entoto. De har ett vardagsrum med TV där sofforna står tätt bredvid varandra, det är också där de sitter och äter. Maten lagas i ett litet rum ute på den lilla innergården. De har ett sovrum där de alla sover, och eftersom pappan Kassahun jobbar som vakt på en ambassad måste han ibland stiga upp mitt i natten för att börja gå till arbetet. Då vaknar ofta resten av familjen också, men de somnar snart om igen. När solen stiger upp klockan 6 hörs tupporna utanför, och resten av familjen vaknar. De äter injera till frukost och snart måste Hailu och Eled gå till skolan som ligger två kilometer bort. De möter några kompisar på vägen, de flesta är på väg till skolan. De har några vänner som inte går i skolan, oftast för att deras föräldrar är sjuka så de måste ta hand om dem och laga mat själva. På skolan är det en massa barn och de lär sig det etiopiska alfabetet - språket de pratar är amarinja. Men det talas över 80 språk i Etiopien så ofta hör de andra språk också; oromiffa, tigrinja, hadinja, guraginja... När de kommer hem från skolan berättar deras mamma att vattnet fortfarande inte har kommit - de har en vattenkran utanför huset men nu har den varit helt torr i två veckor. Eled får gå ner mot stan och hämta vatten i en kran där, de känner en kioskägare som låter henne ta av hans vatten. Det är jättebra, för vattnet behövs för att dricka, laga mat, tvätta sig, diska och tvätta kläder. Alla kläder tvättas för hand!

På kvällen är hela familjen samlad igen, och några grannar kommer förbi för att prata och titta på TV. Barnen har gjort sina läxor och hann leka med sina kompisar tills det blev mörkt. När solen går ner blir det mörkt på några få minuter, så då får man skynda sig hem! De dricker lite te och somnar till i soffan innan de lägger sig i sängen. En vanlig men bra dag i Etiopiens huvudstad Addis Abeba har lidit mot sitt slut. Denaderu - God natt!

BERÄTTA OM OCH UPPLEV ETIOPIEN

Förutom familjeberättelserna finns det en del olika saker som ni kan prata om och göra beroende på om ni har rekvisita från exempelvis etnografikalådan eller inte. Har ni lånat BIAL-dockan Haki eller är en ledare utklädd till henne kan ni till exempel låta Haki var den som berättar om landet, leder en lek eller berättar om barns rättigheter. Tiden och övrig kunskap är det enda som sätter gränserna... Här kommer några exempel:

1. Vad barnen gör den tid de inte hjälper till hemma; leker med egenhändigt gjorda leksaker ex bilar gjorda av ståltråd, spelar fotboll med en plastboll (prova gärna göra en egen av plastpåsar och tejp, se Saul i Damaskus, alternativt Uppdrag för Äventyrarna), hoppar hage, hoppar rep... Lek en av lekarna i dokumentet Lekar från Etiopien.
2. Kanske man leker kull och räknar vem som ska börja med att jaga med ex denna rytmiska ramsa från Etiopien som kan liknas vid "Ole dole doff". "En den dino, saffa lacka tino, saffa lacka ticka ti, ene bene boff, chaftan boff. Hanna wosanna wotisch".
3. Visa det gamla etiopiska alfabetet som numera används i vissa delar av Etiopien, det har 230 bokstäver. Ljuda gärna ihop barnens namn om ni har tid och möjlighet. Lär ut några ord på något av landets språk amarinja: se Lär dig amarinja på Resurs-CD. Har ni byggt upp ett rum som ska föreställa en etiopisk skola kan det vara platsen då ni berättar om alfabetet och leker etiopiska lekar.
4. Visa några typiska instrument och hur de låter, kanske har ni någon musik från landet. Typiska instrument från Etiopien är kiras och mazenko. Musikinstrument och CD finns i etnografikalådan.
5. I många andra länder visar man gärna känslor i mycket större utsträckning än i Sverige. I Etiopien använder man bl.a. ett glädjetjut som låter ungefär som illillillillillill... Det är svårt att beskriva i text, men görs med tungan väldigt långt fram i munnen och är väldigt genomträngande.
6. Prata om olika vilda djur som finns i landet; stora djur (ex lejon, hyena), men även små som skorpioner och kameleonter. I bildmappen finns bilder från landet, visa dem.
7. Vilka djur har man som husdjur? Får, hästar, kor, mulor, kameler. Hundar och höns får ofta springa runt benen i Etiopien.
8. Låt barnen lukta och smaka på t.ex. papaya, guava, mango, kokosmjölk, nejlikor, kanel.

RESANS SLUT

Avsluta resan med att alla barn får lägga sig ner på golvet där de sitter, gärna lite trångt. Släck ner och tänd gärna ett ljus. Berätta att mörkret kommer väldigt fort i Afrika och att det är väldigt få ute på landet som har el utan man måste använda oljelampor eller ljus. "Utanför hyddan kommer hyenorna närmare... (härma hyenornas ylande: ouuuuh, ouuuuh). Uppe vid taket springer råttorna runt, runt, runt. Det är natt och alla sover. Denaderu - Godnatt."

Ni behöver inte åka tillbaka till Sverige med planet, barnen vill oftast titta på de saker som finns framme. Fråga gärna barnen om de skulle vilja bo i landet ni just har besökt och hur det skulle vara.

Av Anna Johansson,
reviderat av Sofia Svensson och Elin Risberg Wondimu 2013 för SKATTEN.